

Bài 19.

THỰC HÀNH : LAI GIỐNG

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

- Phát triển kỹ năng quan sát và phân tích mẫu vật.
- Phát triển được năng lực vận dụng lí thuyết vào thực tiễn sản xuất và đời sống.
- Rèn được một số thao tác lai giống.

II – PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC CẦN THIẾT

- Vật liệu và dụng cụ như đã đề cập ở SGK.
- Tranh ảnh về các bước thao tác lai giống.

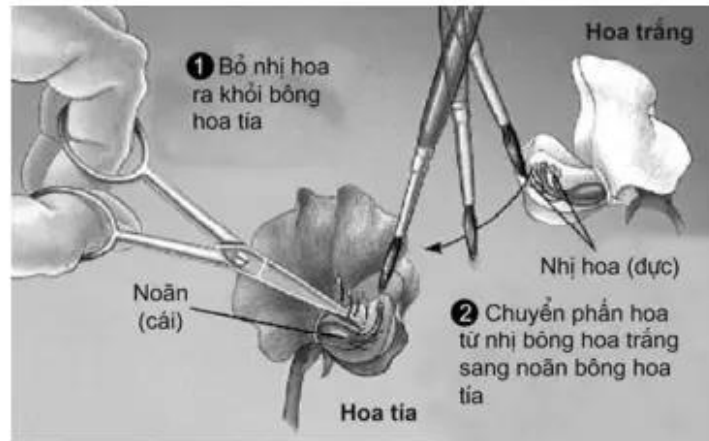
III – NỘI DUNG CẦN LƯU Ý

1. Nội dung trọng tâm của bài

Tập được một số thao tác lai giống.

2. Thông tin bổ sung

Các thao tác lai giống đã được trình bày trong thí nghiệm của Mendel ở Sinh học 9, cụ thể : đậu Hà Lan có đặc điểm là tự thụ phấn cao. Mendel đã tiến hành giao phấn giữa các giống đậu Hà Lan thuần chủng khác nhau về một cặp tính trạng tương phản bằng cách cắt bỏ nhị từ khi chưa chín ở hoa của cây chọn làm mẹ (để ngăn ngừa sự tự thụ phấn). Khi nhị đã chín, ông đã lấy phấn của các hoa trên cây được chọn làm bố rắc vào đầu nhụy của các hoa đã được cắt nhị ở trên cây được chọn làm mẹ (hình 19 SGK).

Hình 19. Sơ đồ thụ phấn nhân tạo ở đậu Hà Lan

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI HỌC

Tiến trình bài học tập trung chủ yếu vào việc GV tổ chức các hoạt động học tập của HS thông qua việc quan sát, phân tích và thao tác trên mẫu vật. Căn cứ vào sự trả lời các lệnh của HS, GV có thể gợi mở, hướng dẫn và hoàn chỉnh các thông tin để HS nhận thức và ghi nhớ. Tùy theo quỹ thời gian tiết học GV điều chỉnh hoạt động học tập của HS cho phù hợp trong giờ thực hành.

1. Phân mở đầu

GV có thể dùng tranh vẽ thụ phấn nhân tạo ở đậu Hà Lan (hình 19 SGK) để yêu cầu HS quan sát và mô tả quá trình thụ phấn nhân tạo ở đậu Hà Lan (Sinh học 9 đã đề cập). Sau đó GV hoàn thiện vấn đề nêu ra và vào bài mới.

2. Hướng dẫn dạy học bài mới

a) Lai giống thực vật

▼ GV yêu cầu HS làm việc với SGK để giải đáp các lệnh trong SGK. Qua trao đổi thầy và trò thống nhất lời giải :

– Muốn tránh sự tự thụ phấn của hoa bằng cách cắt bỏ nhị từ khi chưa chín ở hoa của cây chọn làm mẹ.

– Những hoa được chọn để khử nhị phải chắc chắn chưa thụ phấn. Muốn kiểm tra, hãy dùng kim mũi mác tách một bao phấn ra. Nếu phấn còn là chất sữa

trắng hay là những hạt màu xanh nhạt thì chắc chắn là chưa xảy ra sự tự thụ phấn. Tốt nhất là hoa cây mẹ đang là nụ có màu vàng nhạt thì tiến hành khử nhị.

GV lưu ý HS trước và trong khi tiến hành các thao tác lai giống :

– Lựa chọn hoa cây mẹ và cây bố :

+ Cây mẹ có đầu nhụy màu xanh thẫm, có dịch nhờn.

+ Cây bố có hoa mới nở xoè, cánh hoa và bao phấn màu vàng tươi.

– Các thao tác giao phấn theo thứ tự sau :

+ Cách tỉa nhị ở cây mẹ như SGK.

+ Cách lấy hạt phấn ở cây bố như SGK, chỉ lấy các hạt phấn đã chín (hạt phấn tròn và trắng).

+ Cách thụ phấn (chấm hay bôi hạt phấn lên đầu nhụy) như SGK.

Trong quá trình HS thực hành, GV theo dõi, trợ giúp cho cả nhóm hay từng HS.

b) Lai một số loài cá cảnh

Tuỳ theo tình hình cụ thể từng địa phương mà trường, lớp có thể chọn nội dung thực hành : lai một số loài cá cảnh như nội dung hướng dẫn trong SGK.

3. Củng cố và hoàn thiện kiến thức

Đến cuối giờ thực hành, GV nên nhận xét và đánh giá cụ thể các nhóm thực hành về :

– Kĩ năng thao tác lai giống.

– Sản phẩm thực hành.

GV tóm tắt về các thao tác lai giống và nhắc HS ghi vào vở thực hành theo yêu cầu như trong SGK đã đề cập.

V – THU HOẠCH

HS ghi vào vở học tập :

– Tóm tắt các bước tiến hành thực hành :

+ Lựa chọn hoa cây mẹ và cây bố.

+ Các thao tác giao phấn theo thứ tự sau :

• Cách tỉa nhị ở cây mẹ.

• Cách lấy hạt phấn ở cây bố.

• Cách thụ phấn.

– Vẽ hình sơ lược mô tả các thao tác giao phấn.

– Nếu chọn nội dung thực hành lai một số loài cá cảnh thì thu hoạch theo bảng SGK.